

תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לציון מרן רבנו עובדיה יוסף צוק"ל

עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד
"תפארת רפאל" "עטרת שרה"

ע"ש רבי רפאל זביוני בן פינחס זצ"ל ע"ש מו' שרה זביוני בת דינה ע"ה
נוסדו בשנת תשכ"ז (1967) בתל אביב

פְּרָשָׁת: פִּינְחָס

עלון מס': 1,970 | תשפ"ג

ליקט וערך: הרב רפאל זביוני שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל" תל-אביב

העלון נוסד בשנת תשמ"ה (1985)
בידי הרב שלמה זביוני שליט"א

"נִצֵּר תֵּאֲנֶה יֹאכֵל פְּרִיָּה" - עֲנֻוָּה וְהִתְמַדָּה, יְבִיאוּ לְפִיִּסְגָּה!

בפרשתנו הועבר שרביט המלוכה. משה רבינו, הרועה הנאמן, איש האלוקים, סמך את ידיו על יורשו וממשיך מורשתו. את שתי ידיו סמך עליו, את כל חכמתו העביר לו: "מִשָּׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי, וּמִסְכָּה לַיהוֹשֻׁעַ". הבחירה הייתה על פי ה', אבל יש להניח שהיא עוררה השתאות, בלשון המעטה. אל לנו לשכוח כי היה זה דור דעה, "שהקטנה שבנשותיהם גדולה מיחזקאל הנביא". והיו בהם שרי עשרות, שרי חמישים, שרי מאות ושרי אלפים, וראשי השבטים ושבעים הזקנים. ומכולם - נבחר יהושע בן נון. הנחבא אל הכלים, השקט והצנוע, משרת משה!

במה זכה? לא רק אנו שואלים זאת, גם באותו דור תמחו על כך. "פני משה כפני החמה, פני יהושע כפני לבנה. זקנים שבדור אמרו: אוי לאותה בושה, אוי לאותה כלימה" (בבא בתרא עה.). פירש רבינו חיים מוולוז'ין זצ"ל: לחמה, לשמש, יש אור עצמי. היא מקור האור. כך משה רבינו, היה איש אלוקים, נבחר לגואל בטרם נולד, ובלידתו נתמלא הבית אורה - מי ידמה לו, מי ישווה לו! אבל יהושע, הרי היה רק כפני לבנה. לירח אין מאור עצמי. הוא מקבל את אורו מהשמש. ועל כך הצטערו וקוננו הזקנים שבדור: מדוע אנו לא היינו כיהושע, מדוע אנו לא קלטנו את אור החמה, את אורו של משה רבינו!

ובאמת, במה זכה יהושע מכולם? חז"ל השמיעונו זאת באומרם, שנתקיים בו הכתוב: "נִצֵּר תֵּאֲנֶה יֹאכֵל פְּרִיָּה" (משלי כז.). הוא מסמל את סוד ההתמדה, הנחישות, הדביקות במטרה. עליו נאמר: "למד לשמה, וסוף הכבוד לבוא" (נדרים סב.). כאשר משה רבינו עליו השלום עלה למרום לקבל את התורה, עזב יהושע בן נון את המחנה - עזב, למעשה, את מקור החיים: את המן שירד שם בכל בוקר - ליווה את משה רבינו עד למרגלות ההר ונשאר שם, מצפה לירידתו. יום, יומיים, שלושה. עשרה ימים, עשרים, שלושים, ארבעים. נעשה לו נס, וירד לו מן לעצמו, עבורו (יומא עו.). אות הוקרה לתלמיד המחכה לרבו. כדי להיות הראשון שיראהו ברידתו, כדי שיוכל ללוותו את כברת הדרך אל המחנה. אולי ישמע מפיו עוד אימרה, הכוונה, הדרכה, דין והוראה! וזה סוד ההצלחה! הפעילות המתמדת, העיקשת, החתירה ללא ליאות. בלי קולות וברקים. בענווה ובצינעה, להתקדם אל הפיסגה.

כמו רבי אברהם, מוכר הירקות מהעיר לובלין שבפולין. מרן החיד"א זצ"ל מספר עליו, ב"שם הגדולים". רבינו שלמה לוריא, המהרש"ל זצ"ל, רבה של לובלין, קם לילה אחד והשתומם. הוא שמע כיצד, בדומית הליל, לומד בעל חנות הירקות שמתחת לדירתו סוגיא עמוקה וסבוכה, ומפרשה בבהירות ועמקות נפלאה. השתומם המהרש"ל, ושלח לקרוא לו. בא רבי אברהם בדחילו ורחימו אל רב העיר, ונשאל שאלה עמוקה בש"ס. השיב שהוא עם הארץ, בור ונבער מדעת. גזר עליו המהרש"ל בגזירת מרא דאתרא, ורבי אברהם נענה. ענה בעמקות וברוב בקיאות עד שהיו הדברים מאירים ושמיים. רק בקשה אחת ביקש, תנאי אחד התנה: שהרב ינצור את הדברים בסוד, ולא יגלה לאיש על למדנותו. בשנת של"ג, כאשר המהרש"ל עמד להיפטר מן העולם, ציוה כי לאחר מותו יכתירו לרב את מוכר הירקות... פרנסי הקהילה הנדהמים עשו כדבריו, אבל רבי אברהם הוא שסירב, והסכים רק לאחר הפצרות מרובות. ומסיים החיד"א, א, באמרו: "ומי שיש לו לב יקח מוסר השכל, עד כמה הצניעות והענווה היא אמצעי להגיע לתורה לשמה ולחכמה!"

הַשִּׁיב אֶת-חַמְתִּי (כה, יא) - **חמתי** אותיות **חי-מת**, שאותיות **מת** נכנסו בין אותיות **חי** והייתה מגפה בישראל. **ופינחס** השיב את חמתי, השיב את המוות מן החיים, לכן שכרו שיחיה לעולם, כי פינחס הוא אליהו. (שמנה לחמו)

בְּקִנְאוֹ אֶת-קִנְאָתִי בְּתוֹכָם (כה, יא) - אף על פי שהיה מקנא קנאת ה', נשאר בתוכם מעורב עם ישראל ולא היתבדל מהם. (רבי יצחק מוורקא)

הֲנִי נֹתֵן לֹאֶת-בְּרִיתִי שְׁלֹם (כה, יב) - מעשה פינחס בפרשת בלק ושכרו בפרשה הבאה. **למדנו מכך**, שכשאדם עושה מעשה קנאות אין למחר לתת לו את שכרו, עד שיבדקו את מטרתו אם כוונתו לשם שמים. (הסמ"ג)

תַּחַת אֲשֶׁר קִנְא לְאֱלֹקָיו וַיִּכְפַּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (כה, יג) - למשה היה נראה שפינחס עשה את מעשהו מתוך ש"קנא לאלוקיו", אבל באמת כוונתו הייתה "לכפר על בני ישראל" - הוא מסר את נפשו על אהבת ישראל. (רבי ישראל מרוז'ין)

וְאֲשֶׁר יוֹצֵאֵם וְאֲשֶׁר יָבִיֵאֵם (כז, יז) - **יביאם** בגימטריה **נביא**, כלומר יפקוד עליהם איש אשר יהיה נביא להם. וכן **את יהושע בן-נון** ראשי תיבות **נביא**. (שמנה לחמו)

כַּצֵּאֵן אֲשֶׁר אֵין-לָהֶם רֵעָה (שם) - בפסוקים אלו **כ"ח** תיבות כמספר השנים שפרנס יהושע את ישראל. זה הוא שאמר הכתוב: **"כי הוא הִנְתֵּן לָךְ כַּח לַעֲשׂוֹת חֵיל"** (בעל הטורים)

השם פינחס נזכר בכל התנ"ך כשהוא מלא עם האות יו"ד, והנו"ן שאחרי היו"ד נקראת בשווא נע כדון, לאחר חיריק מלא. חוץ מפנחס בנו של עלי הכהן שנכתב בכתיב חסר. כיום, רבים כותבים בלי יו"ד ואינו נכון, וברוב החומשים נדפס שם הפרשה למעלה בכתיב חסר כשאינו מנוקד, בזמן שבאותו עמוד נדפס בגוף התורה השם מלא בניקוד. בשמות גטין נפסק לכתוב פינחס מלא יו"ד, ובדיעבד כשר גם בכתיב חסר. **יש שמצאו רמז** שלפינחס נעשו עשרה ניסים כאות י', והיו"ד זעירא שהיה שפל רוח, **ופינחס בגימטריה יצחק ששניהם ממידת הדין**.

שבנו

בקהילת פרנקפורט שבגרמניה, בעת רבנותו של **רבי פינחס הלוי הורוויץ** בעל הפלא"ה, שימש בבית הכנסת המרכזי חזן, אשר הצטיין בקולו הערב אבל לא ביראת שמים, ורבים ריננו כי מתנהג הוא בקלות ראש ואינו מקפיד על המצוות. כשראה החזן את הערצתם של המתפללים לתפילתו הערבה, בא אל ראשי הקהילה ודרש בעזות פנים להעלות את משכורתו כחזן ולהשוותה עם משכורתו של הרב. שמע רבי פינחס את דרישת החזן ואמר: **"עליך נאמר עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפינחס..."**

מושגים ביהדות

תמוז

בט"ז בתמוז ב'תמ"ח, ראו בני ישראל שמשה בושש לרדת מן ההר ועשו את **'עגל הזהב'** מתכשיטי האספסוף. הנשים לא רצו לתת את תכשיטיהן, ולכן ניתן להן 'ראש חודש' שהוא כיום מועד, ולא תעשינה בו מלאכה. **בי"ט בתמוז** עלה **משה רבנו** שוב להר סיני ל-40 יום ולילה להתפלל על עם ישראל אחר מעשה העגל. **בכ" בתמוז** ב'תמ"ט, הגיעו **המרגלים** לבא חמת בגבול ארץ ישראל, ומת איוב מארץ עוץ. מסופר עליו כי **"הָיָה הָאִישׁ הַהוּא, תָם וְיָשָׁר וִירָא אֱלֹהִים וְסָר מִרָע"**. איוב הוא דמות שנויה במחלוקת בחז"ל.

סיפור השבוע

פינחס הוא אליהו

פינחס הוא אליהו הנביא לפי קבלת חז"ל, וזכה לחיים נצחיים. ואמרו במדרש שבכל מוצאי שבת קודש נכנס אליהו הנביא לגן עדן ויושב תחת עץ החיים וכותב את זכויותיהם של ישראל, עם מקדשי שביעי, המשמרים את השבת כהלכתה. זה אחד הטעמים להזכרת אליהו הנביא בזמירות למוצאי שבת. וטעם נוסף, לפי שאין אליהו בא לבשר את הגאולה בערב שבת, כדי שלא להפריע את ההכנות לשבת, ובשבת אינו בא משום איסור תחומין, על כן מבקשים אנו במוצאי שבת שיחיש את בואו ויבשרנו. **במוצאי שבת היה הגאון הקדוש רבי יוסף חיים זצ"ל** מסתגר בחדרו אשר בעליית ביתו, ואיש לאו הורשה לעלות לעליה באותן שעות. עד מהרה פשטה השמועה שהרב הדומה למלך לומד באותן שעות עם אליהו הנביא זכור לטוב. ביקשו חכמי בגדד לעמוד על אמיתות השמועה, והטילו על הגאון רבי יהושע שרהבני, מתלמידי הרב, שיעלה לעליה וישאל שאלה סבוכה שהתקשו בפתרונה. שמח רבי יהושע לשליחות, וקיווה שהנה תהיה לו ההזדמנות לראות את אליהו הנביא. נכנס לבית הרב ושם פעמיו למדרגות העולות לעליית הגג. אך התקרב לדלת, וזו נפתחה לפתע. הרב יצא אליו ואמר: **"חכם יהושע, בבית המדרש מתחבטים עתה בשאלה פלונית"** - אותה שאלה שהייתה בפיו - **"לך ואמור להם שכך וכך תשובתה"**, ושב מיד אל החדר, והדלת סגרה אחריו. לא הצליח רבי יהושע להציץ לחדר, ואת פני התישבי לא ראה...

יוסיף חכמה

פרשת פינחס וימי בין המצרים

"ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי" - פרשת פינחס, עוסקת בתחילתה, בשכר ששילם הקב"ה לפינחס על המעשה שהוא עשה בהריגתו של זמרי בן סלוא, כפי שקראנו בשבת שעברה, בפרשת בלק. זו גם השבת שבדרך כלל גם מברכין בה את חודש אב. **הגמרא במסכת תענית כט. מביאה:** כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה. פרשת פינחס, נקראת בימי 'בין המצרים', ואם כך יש לחבר את הפרשה לימי בין המצרים.

המשנה במסכת תענית ד, ו אומרת: חמשה דברים ארעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז וחמשה בתשעה באב. בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות, ונטל התמיד, והבקעה העיר, ושרף אפסטרמוס את התורה, והעמיד צלם בהיכל... **נשאלת השאלה:** ונטל התמיד - וכי רק התמיד בוטל?! - בוטלה כל העבודה, לא רק התמיד, לא היו מוספים... שום קרבן לא נעשה. ברגע שבוטל התמיד, בוטל הכול. **והתשובה תקשר אותנו לפרשת פינחס:** אם אתה רואה, שהמשנה שמה דגש על "בוטל התמיד", משמע שזה תחילתה של המפלה של עם ישראל, זה תחילת החורבן. השלב הבא המתבקש מאלו - הבקעה העיר... כל זמן שהיה קורבן התמיד, הם לא יכלו להבקיע את העיר. ברגע שהסירו את ההגנה - יש להם את היכולת להבקיע את העיר... **אומר דוד המלך** בתהלים קו, ל: "**ויצמד פינחס ויפלל ותעצר המגפה**". מסבירה הגמרא במסכת ברכות מסבירה שפינחס התפלל: א"ר חלבו אמר רב הונא, כל הקובע מקום לתפילתו, אלוהי אברהם בעזרו... ואברהם אבינו מנא לן דקבע מקום? דכתיב (בראשית יט, כז) "**וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם**", ואין עמידה אלא תפילה שנאמר ויעמוד פינחס ויפלל. כיום אין לנו קורבן תמיד, אבל יש לנו תפילה במקום קורבנות: "**ונשלמה פרים שפתינו**", כשם שפינחס הצליח לעצור מגיפה בזכות תפילה - כך אנו יכולים למנוע הרבה מגיפות בכוח התפילה. בדיוק כשם שהם לא הצליחו להבקיע את החומה כאשר קורבן התמיד הוקרב במזבח.

יוסיף דעת

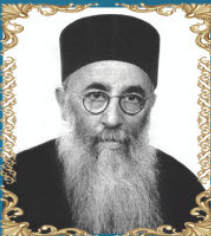
פינחס הוא אליהו

במדבר ובזוהר נאמר שפינחס זה אליהו, שזכה לעלות בחייו לגן עדן ולא מת כדרך כל האדם. מפני מעשה קנאותו בהריגת זמרי בן סלוא ולכן נתן לו הקב"ה את בריתו שלום. **אליהו הנביא** מושיב כל צדיק וצדיק בגן עדן ומוציא מגיהנום את הצדיקים וסובל במקומם, ולכן מזכירים את אליהו הנביא בזמירות של מוצאי שבת קודש. **הפוסקים דנו,** אם אשתו של אליהו הותרה להינשא לאיש אחר אחרי שעלה בסערה השמימה, ואם זה נקרא שהסתלק מן העולם. **רש"י מביא,** כי בחמישה מקומות מוזכר שם יעקב מלא עם וא"ו ואליהו חסר בחמישה מקומות ונקרא אליה, מפני שיעקב נטל אות אחת משמו של אליהו כערבון עד שיבוא ויבשר גאולת בניו. **לפני ביאת המשיח,** יבוא אליהו ויבשר לנו על ביאתו. **וכתב רבי יהונתן אייבשיץ,** שאליהו יבוא רק כאשר הגאולה תבוא בעתה (בזמנה), אבל אם תבוא הגאולה באופן של אחישנה לפני הזמן, לא יבוא אליהו לבשר ומשיח יבוא מיד. מסיבה זו מקדימים ב"הרחמן" שבברית מילה את ביאת המשיח לנבואת אליהו, מפני שתחילה אנו מתפללים על הגאולה שתבוא מהר. ואם לא נזכה אנו מבקשים שתבוא הגאולה באופן של 'בעתה' בבשורת אליהו. **מערת אליהו בהר הכרמל,** היא המערה בה הסתתר אליהו בבריחתו ממלכי ישראל. אל המקום נוהרים רבים וסגולות רבות נקשרו במערה, בייחוד לריפוי חולי רות.

"נר ה' נשמת אדם" - פטירת הצדיקים זצוק"ל בחודש תמוז - צדיקים במיתתן נקראו חיים"

הרב אלעזר אבונחצירא
כ"ז תמוז תשע"א (2011)
"בבא אלעזר"
בנו של רבי מאיר אבונחצירא
ונכדו של הבבא סאלי

הרב יעקב חי ציון עדס
כ"ז תמוז תשכ"ג (1963)
ראש ישיבת "פורת יוסף"
ואב בית דין רבני
בירושלים

הרב בן-ציון אבא שאול
י"ט תמוז תשנ"ח (1998)
ראש ישיבת "פורת יוסף"
ומגדולי הרבנים
והפוסקים בירושלים

הרב אברהם פטאל
י"ט תמוז תשמ"א (1981)
מרבני עולי "ארם צובא"
חמוי של מרן
רבינו עובדיה יוסף זצ"ל

הרב יוסף קאנאח
י"ח תמוז תש"ס (2000)
חבר בית הדין הרבני הגדול
ומנהיגים של יהודי תימן
בארץ ישראל

אימרת השבוע

"המחפש את חסרונותיהם של אחרים חוטא לעצמו, שכן באותה שעה אין הוא מפשפש במומי עצמו" (רבי ישראל מרוז'ין)

מדור ההלכה על פי הראשון לציון הגאון
מזן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ס

עֲשֵׂה לְךָ רֵב

ממנהגי ימי בין המצרים

- א. יש נוהגים שלא לערוך נישואין כלל מיום י"ז בתמוז עד תשעה באב, שהם ימי בין המצרים. אך מנהג הספרדים ועדות המזרח לערוך נישואין מ"ז בתמוז עד ראש חודש אב, ונמנעים מלישא אשה מליל ראש חודש עד אחר תשעה באב. וכשיש צורך אפשר להקל אף לאחינו האשכנזים מ"ז בתמוז עד ראש חודש אב. והמנהג להימנע גם אם הוא בחור שעדיין לא קיים פריה ורביה.
- ב. אף על פי שמותר מעיקר הדין לשמוע בשאר ימות השנה שירי קודש המלווים בכלי נגינה, מכל מקום בימי הספירה יומי בין המצרים יש להימנע מלשמועם. אפילו דרך הרדיו או טייפ וכדומה. אך בשמחת מצוה הנעשית בזמנה, כגון מילה או פדיון הבן, או בסעודת חתן וכלה בתוך שבעת ימי חופתם, או בסעודת בר מצווה הנערכת ביום הגיעו למצוות, מותר לשמוע שירי קודש, המלווים בכלי נגינה. אבל אם מקדימים או מאחרים במספר ימים את סעודת הבר מצווה, ראוי להחמיר שלא להשמיע כלי נגינה בסעודה זו בימי בין המצרים. וכן מותר להשמיע כלי נגינה בסעודת פדיון הבן, או בסעודת סיום מסכת. אבל בסעודה שעושים בלילה שלפני המילה, אין להתיר להשמיע כלי נגינה. והאשכנזים נוהגים להחמיר שלא להשמיע כלי נגינה בכל סעודת מצוה הנערכת בימי בין המצרים. ושירה בפה כשהיא דרך הודאה לה' יתברך, בלי כלי נגינה, מותרת אף בימי בין המצרים ובימי ספירת העומר. ומכל שכן שמותר להשמיע נעימה בתפילה, או בשעה שעוסק בתורה ומנגן בדרך לימודו, ובפרט בשבתות שבתוך ימי בין המצרים או ימי הספירה. ואמנם שירה בפה בהתלהבות ובא לידי שמחה, יש להימנע בבין המצרים.
- ג. נוהגים להיזהר שלא לאכול פרי חדש בימים אלה, מליל י"ז בתמוז עד אחרי תשעה באב, כדי שלא יצטרכו לברך עליו "שהחינו". אבל מותר לברך "שהחינו" על פרי חדש בשבתות שבינתיים. וכן על בגד חדש, בפרט כשיש בדבר משום כבוד שבת. אולם לאחר ראש חודש אב, אין ללבוש בגדים חדשים אף בשבת.
- ד. פרי חדש שיתכן שלא יהיה נמצא אחר ט' באב, מותר לברך עליו שהחינו בימי בין המצרים, ואם אפשר יברך עליו בשבתות שבינתיים. וכן אם יפסד טעם הפרי אחר ט' באב, מותר לברך עליו שהחינו. וכן חולה רשאי לברך שהחינו על פרי חדש, אף בימי החול של ימי בין המצרים, כי הפירות פותחים תאבוננו לאכול דברים טובים לבריאותו. וכן אשה מעוברת שראתה פרי חדש ויש לחוש שאם תמנע עצמה ממנו יגרום לה או לעובר נזק, רשאית לברך עליו שהחינו אחר ברכת הנהנין ולאכול. וכן קטן שאינו יכול להבחין כל כך בין ימים אלו לשאר ימות השנה ומתאוה לפרי חדש, מותר לתת לו לברך עליו שהחינו.

הודעה משמחת לעם ישראל

מוקד התהילים העולמי "תפארת רפאל" שמח להציג בפניכם
לאחר עמל רב את ספר התהילים המדוייק והמפואר
באותיות מאירות עיניים כולל טעמי המקרא, ובכריכה מהודרת
בצירוף תפילות וסגולות מרבותינו הקדושים.

ניתן להשיג במחיר עלות בטלפון מספר: 1800-260-260

בכל ראש חודש ניתן להתקשר למוקד התהילים, שיחת חינם: 1800-260-260 ולקבל פרקי תהילים
קבועים לאמירה בכל החודש יחד עם כלל עם ישראל

הזמנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

ניו יורק	באר שבע	חיפה	תל אביב	ירושלים	כניסת השבת
8:11	7:31	7:34	7:31	7:33	
9:19	8:22	8:25	8:22	8:24	יציאת השבת
9:42	9:17	9:21	9:17	9:20	רבינו תם

עלון השבוע מוקדש לעילוי נשמת סבתנו הצדקת
מרת שרה בת דינה ומשיח זביחי ע"ה
נפטרה ב-כד' תמוז תשנ"א
ולעילוי נשמת הסבא רבא הישיש מזקני עדת "משהד"
רבנו משיח בן שמואל זביחי ז"ל
נפטר ב-כד' תמוז תשל"ד, תנצב"ה
ולהצלחת כל משפחת זביחי ברוחניות ובגשמיות - אמן

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ

פִּינָחָם

הַפְּטָרָה

"דְּבָרֵי יִרְמְיָהוּ"
יִרְמְיָהוּ א'

- תלמוד תורה לכנים
- שיעורי תורה ויהדות לכנות
- כולץ ובית מדרש
- כנסים תורניים
- קירוב רחוקים
- מכון הוצאת ספרים וחקר כתבי יד
- דאגה לרווחת החיילים בצה"ל
- עזרה לנוקמים
- הדרכה רוחנית לעולים חדשים
- מוקד עולמי לאמירת תהילים
- שבועון תורני

לקבלת העלון בדואר - במייל או לתגובות: refael260@gmail.com

הנצחה לזכר יקירכם ותרומות - נא לשלוח לתלמוד תורה ומפעלי חסד "תפארת רפאל"
המשרד: רח' קפלנסקי 1, קרית שלום, ת.ד. 12015 תל אביב, טל. 1-800-260-260